

## تحلیل طرحواره‌های تصویری بویایی و چشایی در اشعار حافظ

حمیده بنیادی<sup>1</sup>، فاطمه کریمپور<sup>2</sup>

1 دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور بوشهر، ایران

2 استادیار، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور بوشهر، ایران

### چکیده

مقاله حاضر در چهارچوب معنی‌شناسی شناختی به بررسی دو طرحواره تصویری چشایی و بویایی در اشعار حافظ پرداخته است. نتایج حاصله از این پژوهش معلوم ساخت که آفرینش ابیات مبتنی بر این دو حس با تبعیت از نظام‌های استعاره‌ای و بهره‌گیری از ابزارهای شناختی چون استعاره، مجاز و طرحواره‌های تصویری همراه است. طرحواره‌های تصویری که حافظ از آن‌ها در مفهوم‌سازی احساسات بهره‌های فراوان برده است، به مثابه امکانات شناختی بالقوه برای بسط عینی مفاهیم انتزاعی می‌باشد. کاربرد استعاره بر مبنای طرحواره در این دیوان نه تنها سبب افزایش ارزش ادبی، زیبایی و تاثیرگذاری اشعار آن شده، بلکه ابزار بسیار مهمی در تحلیل شناختی و درک معنایی آن محسوب شده است. نکته قابل تأمل در این پژوهش، توازن نسبی در کاربرد و درصد فراوانی دو طرحواره چشایی و بویایی نسبت به یکدیگر می‌باشد. و دیگر آن که، طعم شیرین و بوی زلف بیشترین درصد را در این دو طرحواره داشتند.

**کلید واژه‌ها:** معنی‌شناسی شناختی، طرحواره تصویری، استعاره، مفاهیم انتزاعی، اشعار حافظ

## The analysis of taste and smell image schema on Hafez poems

Hamideh, Bonyadi<sup>1</sup>; Fateme, Karampour<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Department of Humanities, Payame noor University, Booshehr, Iran,

<sup>2</sup> Department of Humanities, Payame noor University, Booshehr, Iran

### Abstract

*This paper is investigating the taste and smell schema on Hafez's poems in the cognitive semantics frame. The couplet creation based on these two concepts is associating with the adherence of metaphorical systems and cognitive tools such as metaphor, imagery and image schema are the results of this study. The image schema that Hafez is used to benefit a lot in emotions conceptualization is potential cognitive possibility for concrete developing of abstract concepts. The use of metaphor based on the schema in this Court, not only increases the value of literary, aesthetic and effectiveness, but also is a very important tool in the cognitive analysis and its meaning cognitive. The reflective point in this study is the relative balance in their application and affluence percentage compared to each other. And another in which cognitive analysis, sweet taste and smell of hair have the highest percentage.*

**Key words:** cognitive semantics, image schema, metaphor, abstract concept, Hafez's poems